

ІНСТИТУТ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЛЬЩІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Тупіченко Ю.К.,

*студент кафедри правознавства,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна
e-mail: yullichkafox@gmail.com*

Француз А.Й.,

*Герой України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна
e-mail: anatoliyfj@krok.edu.ua*

Конституційна криза, знищення антикорупційного законодавства і втрата довіри до правоохоронних органів – стимулює розвиток недержавних організацій та появу фізичних осіб, охороняють приватну власність, забезпечують особисту безпеку, захищають життя та здоров'я громадян. Серед таких: охоронні агентства, бодігарди та приватні детективи.

Відсутність правового регулювання детективної діяльності в Україні – дуже велика юридична проблема, яка відділяє нас від сучасного Європейського світу. Бажання чинної влади тримати контроль над правоохоронними органами і слабка реалізація правоохоронної та розшукової діяльності – сприяє активному розвитку злочинності на території України. Це змушує Українських науковців та правників вивчати міжнародний досвід для ефективного впровадження інституту детективної діяльності, згідно чинного міжнародного законодавства.

Діяльність приватних детективів в європейських країнах – забезпечується правом громадян цих країн захищати свої Конституційні права. Також, на території країн Євросоюзу діяльність приватних детективів легальна та чітко прописана в законодавстві [1].

Дослідження інституту приватної детективної діяльності на території Польщі - необхідне для українських науковців. Це дає можливість на досвіді сусідньої, пострадянської країни зі схожим менталітетом вивчити нюанси та методологію впровадження ефективного правового регулювання приватної детективної діяльності.

Про успіхи Польщі в детективній діяльності говорить не лише наявність законодавства, а і 1633 ліцензованих детективів та агенств [2].

Діяльність приватних детективів в Польщі регулює Закон «Про детективні послуги» прийнятий 06 липня 2001 року. В цьому законі чітко визначені права, обов'язки та процедура набуття офіційного статусу детектива, регулюється перелік детективних послуг. Важливим в цьому законі, також є перелік і визначення основних термінів, таких як «детектив», «детективна діяльність», «послуги детективів» [3].

Хто такий приватний детектив, згідно польського законодавства? Це питання регулює стаття 29 Закону Республіки Польща «Про детективні послуги». В ній визначено, що детектив – особа, що досягла віку 21 рік, громадянин Польщі або іншої держави-члена ЄС, працездатний, здобув хоча б

середню освіту та не був раніше засуджений за умисний злочин. Для колишніх правоохоронців обов'язковою умовою є відсутність примусового звільнення чи дисциплінарних проступків протягом останніх п'яти років. Також, обов'язковим є позитивний відгук або характеристика начальника Муніципального Коменданта Поліції. Для того, щоб отримати право займатись детективною діяльністю особа має скласти кваліфікаційний іспит, пройти психологічний та медичний огляд. Досвід роботи в поліції або юридична освіта для польського детектива – не є обов'язковою умовою [3].

Детективна діяльність в Польщі – ліцензована. Ліцензія є безстроковою, за неї кандидат має сплатити ліцензійний збір.

Контролюють діяльність детективів – органи внутрішніх справ Польщі. Вони ведуть реєстр детективів, зупиняють дію ліцензій та проводять перевірки. Варто зауважити, що дозволу на використання сили та зброї у польських детективів – немає [3].

Перелік детективних послуг, згідно Закону Польщі «Про детективні послуги» - дуже широкий. Закон, також чітко визначає поняття «детективних послуг», як діяльність зі збору, обробки та передачі інформації про людей, предмети та події, що здійснюються на підставі договору з клієнтом у формах та межах, визначених законодавством Польщі. Самі послуги визначаються статтею 2 цього закону. Список цих послуг не є вичерпним і включає в себе: справи, що впливають з правовідносин, пов'язаних з фізичними особами, бізнес-відносинами (виконання майнових та немайнових зобов'язань, незаконного використання торгових найменувань чи торгівельних марок, розголошення конфіденційних відомостей, розголошення комерційної таємниці, недобросовісної конкуренції, тощо) [3].

Варто звернути особливу увагу на послуги пошуку безвісти зниклих осіб, боржників банків, осіб які ухиляються від сплати аліментів та пошук осіб, які переховуються від правосуддя. Ці послуги детективів – особливо актуальні в Українських реаліях, коли правоохоронні органи не здатні повноцінно виконувати свої функції. Фінансова зацікавленість в успішній роботі приватного детектива – може значно покращити рівень боротьби зі злочинністю в Україні [4].

Значним попитом в Польщі користується перевірка інформації детективами про шкodu, завдану страховим компаніям. Ця послуга тісно пов'язана з частими випадками так званого страхового шахрайства – введення в оману застрахованими особами страхових установ, за для отримання страхової виплати [4].

Також, досить важливим є те, що приватний детектив має не лише права, а і обов'язки. Серед яких – нерозголошення особистої інформації, обов'язок попередження про початок приватного слідства у кримінальній справі – правоохоронних органів, заборона роботи без ліцензії. Детективи несуть відповідальність за порушення законів, згідно Кримінального кодексу та інших законів Польщі [3].

Отже, від здобуття Україною незалежності, було декілька спроб Верховною Радою прийняти Закони «Про приватну детективну діяльність».[5]

Але через ряд причин: норми закону, які б могли викликати юридичну колізію та небажання влади відмовлятися від монополії в розшуковій діяльності МВС – закони прийняті не були. В час конституційної кризи, ми маємо звернути особливу увагу на важливість імплементації приватних детективів не лише одним законом, а обов'язковим узгодженням всіх положень з чинним законодавством України.

Чому необхідний такий закон? Для того, щоб чітко прописати права, обов'язки та послуги приватних детективів. Створити єдиний реєстр юридичних осіб, які займаються детективною діяльністю, що дасть можливість налагодити діалог між приватними детективами та правоохоронними органами. Ця співпраця допоможе покращити рівень боротьби зі злочинністю, зменшити навантаження на правоохоронні органи, знизити корупційну складову в розшуковій діяльності поліції.

Законодавство Польщі – гарний приклад для вітчизняних законодавців щодо досвіду успішного впровадження, на законодавчому рівні, приватної детективної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Теоретико – правові засади становлення, розвитку та діяльності інституту приватних детективів в Україні : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (02.03.2017) / Університет економіки та права «КРОК» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-konferentsij/2017-03-02_tezy-mizhnarodnoyi-naukovo-praktychnoyi-%D1%81onference-krok.pdf
2. Rejestr przedsiębiorców wykonujących działalność regulowaną w zakresie usług detektywistycznych [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://archiwumbip.mswia.gov.pl/bip/form/166,Rejestr-przedsiębiorcow-wykonujących-działalność-regulowaną-w-zakresie-usług-det.html?page=20>
3. Ustawa o usługach detektywistycznych z dnia 6 lipca 2001 r. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020120110>
4. Недержавна охоронна і правоохоронна діяльність в Україні [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид.наук : 12.00.10 / Юрко Сергій Сергійович ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Одеса, 2017. - 21 с.
5. Проект Закону про приватну детективну (розшукову) діяльність №10024 від 08.02.2019 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH7QG00A.html.